

DIKT

Redigert av: **TOM STALSBERG**
tst@dagbladet.no

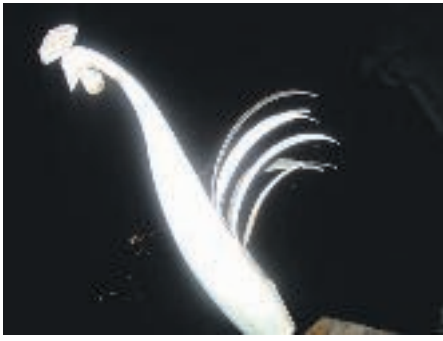

FOTO: Tom Stalsberg

LANDET SOM IKKE VAR

I
Landet som ikke var
har sunket i havet.
Vi har reist så langt ut på livet
at fra nå av
er det bare den slingrende
båten av en kropp,
himmelen som aldri løfter
tåkehatten og hilser
og stormbølgene.

All oppmerksomhet
er samlet om navigasjonen.
Egentlig er det jo unødvendig,
for dit vi skal
går det av seg selv.

Det er ikke noe å lage vesen av.
Vi holder masseturismens
og konvoienes
velkjente kurs.

Men i mellomgulvet
oppfanges små signaler av og til.
Støt av tristhet. De siste
solvindene fra Landet
som ikke var.

KOLBEIN FALKEID

Fra «Robinson»
(Cappelen 1981)

Falkeid har nylig
rundet 85.
Vi gledes og tristes
rundt en annen sol,
vi gledes me:d
kaffekjelens vinger.
Vi søker mot hotellromme
og du, mot sommeren,
mot danserinnen av
Yeh Chien-Yu.
Ja, vi gjør det.

ANMELDERIET BOK

SAKPROSA I
DAGBLADET
HVER FREDAG

REDIGERT AV **KAJA KIRSEBOM**
kaja.kirsebom@dagbladet.no

Flere
anmeldelser
og boktips i
Dagbladet
Helgeavisa

1

«Stjernejeger»

Den kjente jazz-musikeren Jon Larsen har de siste åra skiftet fag. Tilfeldighetene har gjort ham til en stjerneforsker, med høy internasjonal prestisje. Hans metode for å finne og identifisere stjernestøv i befolkede deler av jordkloden er av Discover Magazine blitt kåret til et av de mest betydelige funn i 2017.

FREDRIK WANDRUP

ANBEFALT

Hva slags forræder er egentlig Morten Traavik?

Morten Traavik

«Forræderens guide til Nord-Korea»
Aschehoug forlag.

En fin, menneskelig kontrast til de gitte bildene av landet.

Anmeldt av: **JON ROGNLIEN**
jon.rognlien@online.no

NORD-KOREA ER ET land vi hører veldig mye om, men strømmen av informasjon er vanskelig å håndtere. Fra den ene vinkelen er landet et paradys for befolkningen, beskyttet av store ledere: Kim Il Sung, Kim Jong Il og Kim Jong Un. De er guddommelige universalgenier – vitenskapsmenn, oppfinnere, militære strateger, filosofer og poeter.

Fra motsatt vinkel er dette mørkets rike, en sammenhengende konsentra-

sjonsleir der folk sulter, tortureres, fornedres og deltar i gigantiske massemonstringer der de utstråler hardt disiplinert begeistring for regimet. Landet har i årevis vært den fremste hoggestabben for vestens hauker, sentralt i ondskapens akse. De truer «verdensfreden» med sitt knøttlille atomvåpennarsenal.

Ville motsetninger

Alle disse ville motsetningene er som hentet ut fra en tøvette Hollywood-fiksjon, men altså en realitet langt øst i Asia. Hva slags realitet kan dette være? Mysteriet Nord-Korea har fengslet den norske «intervensjonskunstneren» Morten Traavik og ført til en rekke kunstneriske tiltak gjennom sju år.

Han har fått nordkoreanere til å framføre sanger av aha og Thorbjørn Egner, han har latt norske soldater opptre som fargeplakater i koreansk masse-regi, han har fraktet det slovenske bandet Laibach til en konsertsal i Pyongyang og filmet det. Og mye annet.

Skrive seg ut

Når han nå har skrevet bok om landet, er det nok for å skrive seg ut av alt dette og gå videre. Traavik har lest mye, reist mye og tenkt mye. Men framfor alt har han

unikt bred erfaring i å drive samhandling, samarbeid og samvær med lokale byråkrater. Det er selvfølgelig ikke med hvem som helst, noe forfatteren er godt klar over. Aktørene han har forholdt seg til, inngår i «den ytre eliten».

Framstillingen vil trolig oppfattes som idylliserende av det Traavik i boka kaller «den selvutnevnte tankesmia Civita», som har ytt ham motstand i alle år. Søker du på «Traavik» på Civitas nettside, får du 74 treff. Men boka avviser de karikerte bildene av landet som et helvete eller en idyll, med syrig ironi i alle retninger.

Ansvarsfraskrivelser

Mest interessant i et større perspektiv, er Traaviks framstilling av den altomfattende ansvarsfraskrivelsen i systemet – et problem som i vekslende grad gjelder alle samfunn. Når et land er så totalitært og autoritært som Nord-Korea, med mye av sitt narrativ åpenbart bygd på løgner og ville overdrivelser, må alle mennesker på alle nivåer trå uhyre varsomt. Ingen vil stikke hodet fram, ingen vil ta vanskelige avgjørelser, ballen sendes rundt og rundt i systemet til ansvarsforholdet er så utvannet at det er umulig å spore hvor ballen egentlig ble av.

Traavik har i sitt virke fått mange di-

2

«Frykt og avsky i La Liga»

«El clásico» – de legendariske kampene mellom fotballverdens to største klubber: Real Madrid og Barcelona. Boken er skrevet av Sid Low, fotballkorrespondent i The Guardian. Hans kunnskaper som historiker med fagfelt den spanske borgerkrigen, kommer godt til nytte i denne fotballkrøniken.

ENDRE Ruset

ANBEFALT

3

«Skogens historie»

Reidar Müller synes å være besatt skogens velde og mørke mystikk. Nå har forskeren fra Frogner, med doktorgrad i geologi skrevet en medrivende og spenningsfull bok med den lange og merkelige tittelen «Skogens historie – og den besværlige trangten til å spore ulv».

ARNE DVERGSDAL

ANBEFALT

UNDERLIG LYS OVER MØRKETS RIKE

rekte erfaringer med denne tregheten, og han har likevel holdt ut i forsøkene på å få til «intervensjoner» som involverer dette høyst merkelige samfunnet. Helt fra han første gang poserte med sin disco-kule på fotografier fra ulike signatursteder i landet, til den «umulige» konserten med Laibach, har han satt seg selv som omdreiningspunkt for sin kunst. Boka er mer en forlengelse enn en dokumentasjon av denne virksomheten.

FALLEN ENGEL

I den forrige boka, «Djevelen er en fallen engel» fra 2013, utnyttet han erfaringene fra «Miss Landmine»-prosjektet, der han vakte stor internasjonal oppsikt ved å arrangere skjønnhetskonkurranser for landmineofre i Angola og Kambodsja. Den boka ble også en studie i bistandsindustriens virkemåter. I boka om Nord-Korea beveger refleksjonene

«MYSTERIET NORD-KOREA HAR FENGSLT DEN NORSKE 'INTERVENSJONSKUNSTNEREN' MORTEN TRAAVIK »

seg videre fra kunstintervensjonene til et allmennmenneskelig og politisk nivå. Her er det mye for tanken, for den som gidder å tenke selv.

Hva ligger i tittelen «forræderens guide»? Det må jo være seg selv han sikter til, men hva forræder Traavik? Er det sin egen kulturs enøyethet med Nord-Korea som skrekkabinett? Eller er det regimets mulige forventninger til at han skulle trylle dem ut av deres eget spindellev av illusjoner, og gi dem en bedre plass i den globale offentligheten?

Menneskelig kontrast

Sikkert begge deler, men det er nok framfor alt forræderiet mot den han kaller «Mister Win», dette handler om. Han skal ha vært en viktig samarbeidspartner for Traavik, en mann som røyker og drikker og strever med å forholde seg til både Traavik og regimet.

Om dette er en faktisk person eller om det er en sammensatt skikkelse bygget på flere, er ikke helt klart. Det er iallfall et psevdonym, og i boka blir han en fin, menneskelig kontrast til de gitte bildene av landet – glisende ledere, utpinte konsentrasjonsleirfanger, hungersnød og jerndisiplinerte barn i vanviddets masseopptrinn. Her er det mange forræderier.

HISTORIE: Hege Duckerts bok tar for seg objekter som illustrerer historiske forandringer. Foto: Kagge forlag.

Brundtlands rosa sko

Vi trenger påminnere for å huske vår historie. Hege Duckerts bok er en slik.

Hege Duckert

«Summen av små ting. Fra symaskin til selfiestang. 25 ting som har endret Norge». Kagge forlag.

Upretensjøs bok som vekker minner som vi kanskje har glemt.

Anmeldt av: FINN STENSTAD
epost fstenstad@gmail.com

HVA HUSKER VI av det som har skjedd de siste tiåra? Er det hendelser som angår alle i Norge, eller husker vi best noe som vi selv har opplevd enten det er knyttet til hendelser eller til en konkret gjenstand? Men hva så med det som har hatt størst innvirkning på oss alle? Vi trenger påminnere. Bøker kan være slike påminnere. Det ligger et liknende perspektiv i Hege Duckerts kavalkade «Summen av små ting. Fra symaskin til selfiestang. 25 ting som har endret Norge». Gjennom 25 kapitler der hun knytter personer og fenomener sammen med konkrete gjenstander, lykkes hun et stykke på vei å markere det som for henne er blitt sentrale merkesteiner i vår nære historie. Utgangspunktet er spennende og interessant. Ved å knytte en konkret gjenstand til personer som i de fleste tilfellene er kjent fra norsk politikk, samfunnsliv eller media gjennom et kvart århundre, perspektiveres tingen og skaper i de fleste tilfellene en aha-opplevelse for leseren. Med sin lange fartstid som journalist og redaktør i Dagbladet har Hege Duckert en solid kunnskapsbagasje om personer

som for de flestes vedkommende hører hjemme i den norske offentlighet de siste tiåra. I de aller fleste kapitlene tar hun utgangspunkt i én konkret ting som relateres til én utvalgt og representativ person: Spennet er stort, fra Gro Harlem Brundtland og Hallvard Flatland, til Jens Stoltenberg, Anne B. Ragde og Jenny Skavlan.

Forbløffende detaljer

Best er Hege Duckert når hun går tett inn på den enkelte personen som forbindes med en konkret gjenstand. Morsom, og sikkert ukjent for de fleste, er historien om Gro Harlem Brundtlands rosa sko som hun stilte med på Slottsplassen i 1986 der hun står sammen med sin nyutnevnte regjering hvorav åtte av de atten var kvinner. Eksemplifisert gjennom de rosarøde, høyhælte skoene skriver forfatteren en konsentrert likestillingshistorie som gir overraskende innsikt og forbløffende detaljer. Sterk er også beretningen som vi får om statsminister Kjell Magne Bondeviks depresjon og påfølgende sykemelding som på sett og vis var med på å menneskeliggjøre en tabuert sykdom, ikke minst fordi en statsminister også måtte levere sykemelding.

Ikke alt like illustrerende

De tallrike eksemplene treffer etter min mening ikke alltid blink. Det kan være at personens liv og gjerning er av en slik art at tingen som skal konkretiserer noe allmenngyldig, ikke kommer klart og overbevisende fram. Etter min mening er for eksempel barnevogna til Aslak Sira Myhre ikke en så bærende markør at den symboliserer pappa- og foreldrepermisjon og likestilling. Om PIN-koden til Yngve Slyngstad er noen innertier for å illustrere oljefondets enorme pengebinde, kan man selvsagt diskutere. I sum har likevel Hege Duckerts bok blitt en lettlest, upretensjøs bok som vekker minner som vi kanskje har glemt.